

Fikri ve Sınai Mülkiyet Hak İhlaline Yönelik Şikayet Usulünde Elektronik Ticaret Aracı Hizmet Sağlayıcılarının Yetkisinin Kapsamı ve Sorumluluğu

Dr. Bahar ŞİMŞEK

Türk hukukunda dijital ortamda gerçekleşen fikrî mülkiyet hak ihlallerini ve bu ihallere ilişkin sorumluluğu düzenleyen ilk olarak Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda ("FSEK") ek madde 4/3'te yer verilmiştir. Bu hükümde, dijital yolla bu Kanunda tanınmış hakların ihlâli hâlinde, hak sahibine önce "bilgi içerik sağlayıcısı"na başvurarak ihlale konu içeriğin kaldırılmasını talep etme, bir sonuç alamaması halinde ise cumhuriyet savcısı aracılığıyla "servis sağlayıcı"dan "bilgi içerik sağlayıcısı"na verilen hizmetin durdurulmasını talep etme hakkı tanınmıştır. Elektronik ticaret bağlamında hak ihlalinde benzer düzenleme ise Elektronik Ticaretin Korunması Hakkında Kanunu'nun ("ETKHK") 9. Maddesi ile getirilmiştir. ETKHK'da fikri ve sınai mülkiyet hak ihlalleri düzenlenmiş ve hak ihlalinin varlığına dair bilgi ve belgeye dayanan şikâyet üzerine ürünün yayımının kaldırılacağı ve şikâyete konu ürünün yayımdan kaldırılmasından sonra buna itiraz yapılırsa "Elektronik Ticaret Aracı Hizmet Sağlayıcı" ("ETAHS")'nin şikâyete konu içeriği yeniden yayıma çıkaracağı düzenlenmiştir. Bu hükmün uygulanması konusu, 29.12.2022 tarihinde yayımlanan Elektronik Ticaret Aracı Hizmet Sağlayıcı ve Elektronik Ticaret Hizmet Sağlayıcılar Hakkında Yönetmelik'te ("Yönetmelik" diye anılacaktır) kapsamlı olarak ele alınmıştır. Bu düzenlemeler ile fikri ve sınai hakların ihlali olduğunda dava gibi yollarına gitmeksizin doğrudan ETAHS'ye şikâyet yapılması konusunda hakkı ihlal edilenlere şikâyet hakkı, ürünün yayımının kaldırılması konusunda da ETAHS'lere aktif bir rol verilmiştir. Böylelikle fikri ve sınai hakların korunmasında etkin ve hızlı sonuç alınması sağlanmak istenmiştir. Ancak bu imkân, elbette ilgililerin diğer hukuki yollara başvurmalarına engel teşkil etmemektedir. Bu usul ile FSEK'te olduğu gibi muhtemel fikri ve sınai mülkiyet hak kayıplarına uğranılmasının önlenmesi öngörülmektedir. Yönetmelik'te bu usulün nasıl olacağına ilişkin esaslar getirilmiştir.

Sempozyum’da Türk hukukunda dijital ortamda gerçekleşen fikrî mülkiyet ihlallerine uygulanan mevcut sorumluluk rejimi ile Avrupa Birliği müktesebatında yer alan sorumluluk rejimi karşılaştırılarak, Türk hukukunda fikri mülkiyet haklarının ihlaline ilişkin öngörülen şikâyet usulünün incelenmesi ve özellikle uygulamada yaratabileceği olumlu olumsuz etkileri ve fikri mülkiyet haklarının korunmasındaki işlevselliğine değinilmesi planlanmaktadır. ETAHS’lere esasında önemli bir yetki verilmektedir ve bunun doğru kullanılmaması önemli hak kayıplarına yol açabilecek niteliktedir. Hâlihazırda ETAHS’lerin uygulamadaki bu şekilde hak ihlallerine yönelik itirazlara verdiği cevaplar ve uyguladığı süreç konusunda bir yeknesaklık bulunmamaktaydı. Bu bağlamda özellikle uygulamada ETAHS’lerin fikri hak ihlallerinin ispatında marka tescil belgesi dışındaki diğer belgeleri göz ardı etmesinden kaynaklı sorunlar irdelenerek yeni çıkarılan Yönetmelik ile birlikte, şikâyet eden tarafından sunulan belgelerin inceleme yetkisinin kapsamı ve sınırı üzerinde konu ele alınacaktır. Bu bağlamda hâlihazırda ETAHS’lerin uygulamadaki eğilimleri ile anılan düzenlemelerin bu eğilimdeki yeri, AB düzenlemeleri ve Türk hukukundaki düzenlemelerin gerçekte ihtiyacı karşılayıp karşılamadığı, özellikle itiraz edilirken sunulacak belgelerin sınırlı olup olmayacağı ve ETAHS’lerin inceleme yetkisinin içeriği ve inceleme sürecinin gereği gibi yürütülmediği takdirde oluşacak zarardan ETAHS’lerin sorumlu olup olmayacağı gibi hususlar ele alınacaktır.